

How to study Chumash- One book at a time - Shmot class #1

The Exodus, why the book is better than the movie

The burning bush - or 'Mission Impossible'

Source sheet for TIM shiur by Menachem Leibtag/

I. Review: In our study in Sefer Breishit, we focused primarily on every time that God spoke to man [hitgalut - revelation], especially in relation to the covenants with Avraham Avinu.

In our study of Sefer Shmot, we will begin with the opening revelation of God to Moshe Rabeinu at the burning bush - to show it must be understood in light of our study of the covenants in Sefer Breishit.

II. quick review of primary section of "brit bein ha'brarim" that relates to the Exodus

Conversation #2: - re: future possession of the Land [aretz]

Statement by Hashem:

ז וַיֹּאמֶר, אֱלֹהֵי: אֲנִי יְהוָה, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים--
לָתֵת לְךָ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת, לְרִשְׁתָּהּ.

Question by Avraham

ח וַיֹּאמֶר: אֲדֹנָי יְהוָה, בְּמָה אֲדַע כִּי אֵירֶשְׁנָה.

God's response/ promise w/ an action/sign

ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי, קַח לִי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת, וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת, וְאַיִל מְשֻׁלֶּשׁ; וְתֹר, וְגֹזֵל. י וַיִּקַּח-לוֹ אֶת-כָּל-אֵלֶּה, וַיָּבִיאוּ אֹתָם בַּתְּוֹךְ, וַיִּתֵּן אִישׁ-בְּתֹרוֹ, לְקַרְאֵת רְעֵהוּ; וְאֶת-הַצֹּפֵר, לֹא בָתֵּר. יא וַיִּרְדַּד הָעֵיט, עַל-הַפְּגָרִים; וַיֵּשֶׁב אֹתָם, אֲבָרָם. יב וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבוֹא, וַתִּרְדְּמָה נְפֻלָּה עַל-אֲבָרָם; וַהֲנִיחַ אֵימָה חֲשֻׁכָה גְדֹלָה, נִפְלְתָה עֲלֵיו.

יג וַיֹּאמֶר לְאֲבָרָם, יִדְעֵ תִדְעַ כִּי-גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ

בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וַעֲבָדוּם, וְעֵנּוּ אֹתָם--אַרְבַּע

מֵאוֹת, שָׁנָה. יד וְגַם אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ, דָּן

אֲנֹכִי; וְאַחֲרֵי-כֵן יֵצְאוּ, בְּרֶכֶשׁ גָּדוֹל.

טו וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל-אֲבֹתֶיךָ, בְּשָׁלוֹם: תִּקְבְּרָם, בְּשֵׁיבָה טוֹבָה. טז וְדוֹר רְבִיעִי, יָשׁוּבוּ הֵנָּה: כִּי לֹא-שָׁלֵם עֹן הָאָמְרִי, עַד-הֵנָּה. יז וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה, וַעֲלָטָה הָיָה; וַהֲנִיחַ תַּנּוּר עֶשֶׂן, וּלְפִיד אֵשׁ, אֲשֶׁר עָבַר, בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה.

Final statement

יח בַּיּוֹם הַהוּא, כָּרַת יְהוָה אֶת-אֲבָרָם--בְּרִית לְאֹמֶר:

לְזֶרְעֶךָ, נָתַתִּי אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת, מִנְהַר מִצְרַיִם, עַד-הַנְּהָר

הַגָּדֹל נְהַר-פָּרָת. יט אֶת-הַשִּׁינִי, וְאֶת-הַקִּנְזִי, וְאֶת, הַסְּדֵמָנִי. כ וְאֶת-הַחֲתִי וְאֶת-הַפְּרוֹזִי...

III. Last hitgalut in Sefer Breishit to Yaakov

On his way down to Egypt

א וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל-אֲשֶׁר-לוֹ, וַיָּבֹא בְּאֶרֶץ שְׁבַע; וַיִּזְבַּח זִבְחִים, לַאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק.

1 And Israel took his journey with all that he had, and came to Beer-sheba, and offered sacrifices unto the God of his father Isaac.

ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמַרְאֵת הַלַּיְלָה, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב יַעֲקֹב; וַיֹּאמֶר, הֲנִנִּי.

2 And God spoke unto Israel in the visions of the night, and said: 'Jacob, Jacob.' And he said: 'Here am I.'

ג וַיֹּאמֶר, אֲנֹכִי הֵאל אֱלֹהֵי אָבִיךָ; אֵל-תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה, כִּי-לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם.

3 And He said: 'I am God, the God of thy father; fear not to go down into Egypt; for I will there make of thee a great nation.'

ד אֲנֹכִי, אֵרָד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה, וְאֲנֹכִי, אֶעֱלֶךָ גַם-עֵלָה; וַיֹּסֶף, יָשִׁית יָדוֹ עַל-עֵינֶיךָ.

4 I will go down with thee into Egypt; and I will also surely bring thee up again; and Joseph shall put his hand upon thine eyes.'

ה וַיָּקָם יַעֲקֹב, מִבְּאֵר שְׁבַע; וַיִּשְׂאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-יַעֲקֹב אָבִיהֶם, וְאֶת-טַפָּם וְאֶת-נְשֵׁיהֶם, בְּעֶגְלוֹת, אֲשֶׁר-שָׁלַח פַּרְעֹה לְשִׂאת אֹתוֹ.

5 And Jacob rose up from Beer-sheba; and the sons of Israel carried Jacob their father, and their little ones, and their wives, in the wagons which Pharaoh had sent to carry him.

ו וַיִּקְחוּ אֶת-מִקְנֵיהֶם, וְאֶת-רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, וַיָּבֹאוּ, מִצְרַיִמָּה: יַעֲקֹב, וְכָל-זָרְעוֹ אִתּוֹ.

6 And they took their cattle, and their goods, which they had gotten in the land of Canaan, and came into Egypt, Jacob, and all his seed with him;

ז בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו, אִתּוֹ, בְּנֹתָיו וּבְנוֹת בָּנָיו, וְכָל-זָרְעוֹ--הַבָּיָא אִתּוֹ, מִצְרַיִמָּה. {ס}

7 his sons, and his sons' sons with him, his daughters, and his sons' daughters, and all his seed brought he with him into Egypt. {S}

ח וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה, יַעֲקֹב וּבָנָיו: בְּכֹר יַעֲקֹב, רְאוּבֵן.

8 And these are the names of the children of Israel, who came into Egypt, Jacob and his sons: Reuben, Jacob's first-born.

\[see also last lines of Sefer Breishit

Yaakov's last words to Yosef, and Yosef's last words to his brothers]

First prophecy of Sefer Shmot 3:1-10 [burning bush]

ד וַיֵּרָא יְהוָה, כִּי סָר לְרְאוֹת; וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה,

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה--וַיֹּאמֶר הַנְּנִי. ה. וַיֹּאמֶר, אֵל-תִּקְרַב הֵלֶם; שֶׁל-

נְעֻלֶיךָ, מֵעַל רַגְלֶיךָ--כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו, אֲדַמַּת-קֶדֶשׁ

הוּא. ו. וַיֹּאמֶר, אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב;

וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה, פָּנָיו, כִּי יָרָא, מִהַבֵּיט אֶל-הָאֱלֹהִים.

ז וַיֹּאמֶר יְהוָה, רְאֵה רָאִיתִי אֶת-עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם;

וְאֶת-צַעֲקוֹתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נַגְשָׁיו, כִּי יָדַעְתִּי אֶת-

מְכַאֲבֵיו. ח וְאֵרַד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם, וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן-הָאָרֶץ הַהוּא, אֶל-
אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה, אֶל-אֶרֶץ זֹבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ--אֶל-מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי, וְהַחִתִּי,
וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי, וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי...

טז לָךְ וְאֶסְפֹּת אֶת-זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי, אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב,
לֵאמֹר: פֶּקֶד פְּקֹדֹתַי אֲתֶכֶם, וְאֶת-הָעָשׂוּי לָכֶם
בְּמִצְרַיִם. יז וְאָמַר, אֲעַלֶּה אֲתֶכֶם מִמִּצְרַיִם, אֶל-
אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי, וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי--אֶל-
אֶרֶץ זֹבַת חֶלֶב, וְדָבָשׁ.

IV. Shmot chapter 3

ו וַיֹּאמֶר, אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ, אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֱלֹהֵי
יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב; וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה, פָּנָיו, כִּי יִרְאֶה,
מֵהִבִּיט אֶל-הָאֱלֹהִים.

6 Moreover He said: 'I am the God of thy father, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob.' And Moses hid his face; for he was afraid to look upon God.

ז וַיֹּאמֶר יְהוָה, רָאֵה רָאִיתִי אֶת-עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר
בְּמִצְרַיִם; וְאֶת-צַעֲקוֹתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נְגִשָׁיו, כִּי
יִדְעוּ אֶת-מְכַאֲבֵיו.

7 And the LORD said: 'I have surely seen the affliction of My people that are in Egypt, and have heard their cry by reason of their taskmasters; for I know their pains;

ח וְאֵרַד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם, וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן-הָאָרֶץ
הַהוּא, אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה, אֶל-אֶרֶץ זֹבַת חֶלֶב
וְדָבָשׁ--אֶל-מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי, וְהַחִתִּי, וְהָאֱמֹרִי
וְהַפְּרִזִּי, וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי.

8 and I am come down to deliver them out of the hand of the Egyptians, and to bring them up out of that land unto a good land and a large, unto a land flowing with milk and honey; unto the place of the Canaanite, and the Hittite, and the Amorite, and the Perizzite, and the Hivite, and the Jebusite.

ט וְעַתָּה, הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי; וְגַם-
רָאִיתִי, אֶת-הַלְחָץ, אֲשֶׁר מִצְרַיִם, לֹחֲצִים אֹתָם.

9 And now, behold, the cry of the children of Israel is come unto Me; moreover I have seen the oppression wherewith the Egyptians oppress them.

י ועתה לכה, ואשלחך אל-פרעה; והוציא את-
עמי בני-ישראל, ממצרים.

10 Come now therefore, and I will send thee unto Pharaoh, that thou mayest bring forth My people the children of Israel out of Egypt.'

יא ויאמר משה, אל-האלהים, מי אנכי, כי אלך אל-פרעה; וכי אוציא את-בני ישראל, ממצרים.

11 And Moses said unto God: 'Who am I, that I should go unto Pharaoh, and that I should bring forth the children of Israel out of Egypt?'

יב ויאמר, כן-אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזֶה-לָּךְ הָאוֹת, כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ: בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת-הָעָם, מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת-הָאֱלֹהִים, עַל הַהָר הַזֶּה.

12 And He said: 'Certainly I will be with thee; and this shall be the token unto thee, that I have sent thee: when thou hast brought forth the people out of Egypt, ye shall serve God upon this mountain.'

יג ויאמר משה אל-האלהים, הנה אנכי בא אל-בני ישראל, ואמרתי להם, אלהי אבותיכם שלחני אליכם; ואמרו-לי מה-שמו, מה אמר אלהים.

13 And Moses said unto God: 'Behold, when I come unto the children of Israel, and shall say unto them: The God of your fathers hath sent me unto you; and they shall say to me: What is His name? what shall I say unto them?'

יד ויאמר אלהים אל-משה, אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה; ויאמר, כה תאמר לבני ישראל, אֶהְיֶה, שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם.

14 And God said unto Moses: 'I AM THAT I AM'; and He said: 'Thus shalt thou say unto the children of Israel: I AM hath sent me unto you.'

טו ויאמר עוד אלהים אל-משה, כה-תאמר אל-בני ישראל, יהוה אלהי אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם; זֶה-שְׁמִי לְעֹלָם, וְזֶה זְכָרִי לְדֹר דָּר.

15 And God said moreover unto Moses: 'Thus shalt thou say unto the children of Israel: The LORD, the God of your fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, hath sent me unto you; this is My name for ever, and this is My memorial unto all generations.'

טז לך וְאָסַפְתָּ אֶת-זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי, אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, לֵאמֹר: פֶּקֶד פְּקִדְתִּי אֶתְכֶם, וְאֶת-הָעֲשׂוֹי לָכֶם בְּמִצְרַיִם.

16 Go, and gather the elders of Israel together, and say unto them: The LORD, the God of your fathers, the God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, hath appeared unto me, saying: I have surely remembered you, and seen that which is done to you in Egypt.'

יז וְאָמַר, אֲעֲלֶה אֶתְכֶם מֵעֵנִי מִצְרַיִם, אֶל-אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי, וְהָאֲמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי-- אֶל-אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב, וְדָבָשׁ.

17 And I have said: I will bring you up out of the affliction of Egypt unto the land of the Canaanite, and the Hittite, and the Amorite, and the Perizzite, and the Hivite, and the Jebusite, unto a land flowing with milk and honey.'

יח וְשָׁמְעוּ, לְקוֹלְךָ; וּבֹאֵת אֶתָּה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-
מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וְאָמַרְתָּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִים
נִקְרָה עָלֵינוּ, וְעַתָּה נֵלְכָה-נָא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
בַּמִּדְבָּר, וְנִזְבַּחַה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ.

18 And they shall hearken to thy voice.
And thou shalt come, thou and the elders
of Israel, unto the king of Egypt, and ye
shall say unto him: The LORD, the God of
the Hebrews, hath met with us. And now
let us go, we pray thee, three days'
journey into the wilderness, that we may
sacrifice to the LORD our God.

יט וְאֲנִי יָדַעְתִּי--כִּי לֹא-יִתֵּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם,
לְהֵלֶךְ: וְלֹא, בְּיַד חֲזָקָה.

19 And I know that the king of Egypt will
not give you leave to go, except by a
mighty hand.

כ וְשַׁלַּחְתִּי אֶת-יָדִי, וְהִכִּיתִי אֶת-מִצְרַיִם, בְּכֹל
נִפְלְאוֹתַי, אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה בְּקִרְבּוֹ; וְאַחֲרֵי-כֵן, יִשְׁלַח
אֶתְכֶם.

20 And I will put forth My hand, and
smite Egypt with all My wonders which I
will do in the midst thereof. And after
that he will let you go.

כא וְנָתַתִּי אֶת-חַן הָעַם-הַזֶּה, בְּעֵינֵי מִצְרַיִם; וְהָיָה
כִּי תֵלְכוּן, לֹא תֵלְכוּן רִיקִים.

21 And I will give this people favour in
the sight of the Egyptians. And it shall
come to pass, that, when ye go, ye shall
not go empty;

כב וְשִׂאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ, כָּל־י
כֶּסֶף וְכָלִי זָהָב וְשִׁמְלֹת; וְשִׂמְתֶם, עַל-בְּנֵיכֶם וְעַל-
בָּנֹתֵיכֶם, וְנִצַּלְתֶם, אֶת-מִצְרַיִם.

22 but every woman shall ask of her
neighbour, and of her that sojourneth in
her house, jewels of silver, and jewels of
gold, and raiment; and ye shall put them
upon your sons, and upon your daughters;
and ye shall spoil the Egyptians.'

V. Table

וְהוֹצֵא אֶת-עַמִּי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרַיִם	י וְעַתָּה לֵכָה, וְאַשְׁלַחְךָ אֶל-פַּרְעֹה;
וְכִי אֹצִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרַיִם	יא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, אֶל- הָאֱלֹהִים, מִי אָנֹכִי, כִּי אֵלֶיךָ אֶל-פַּרְעֹה
בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת-הָעַם, מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת- הָאֱלֹהִים, עַל הַהָר הַזֶּה.	יב וַיֹּאמֶר כִּי-אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְזֶה-לָּךְ הָאוֹת, כִּי אָנֹכִי שַׁלַּחְתִּיךָ

Rashbam

שמות פרק ג פסוק יא

ויאמר משה מי אנכי -

מי שרוצה לעמוד על עיקר פשוטו של מקראות הללו ישכיל בפירושי זה ,

כי הראשונים ממנו לא הבינו בו כלל .

משה השיב על שני דברים שאמר לו הקב"ה :

ללכת אל פרעה

וגם להוציא את בני ישראל ע"י מצות פרעה .

ומשה השיב על ראשון ראשון .

מי אנכי כי אלך אל פרעה-

אפילו להביא לו מנחה ודורון וכי ראוי אני ליכנס בחצר המלך איש

נכרי כמוני !?

וכי אוציא את בני ישראל ממצרים -

כלומר: ואפילו ראוי אמר ליכנס אל פרעה, שוטה אני לשאר דברים.

איזה דבר המתקבל לפרעה שאומר לו ?

וכי שוטה הוא פרעה לשמוע לי לשלוח עם רב שהם עבדיו חפשי

מארצו !?

ואיזה דבר המתקבל אומר לו, שע"י אותו הדיבור אוציאם ממצרים

ברשות פרעה !?

והקב"ה השיב לו על ראשון ראשון ואמר :

כי אהיה עמך -

ואתן חנך בעיני המלך ותלך אל פרעה ולא תירא .

וזה לך האות -

ומה שאתה ירא מפני פרעה, **כי אנכי שלחתיך -** הלא אתה רואה בתבערת הסנה כי שלוחיו של הקב"ה אני וזה האות לך - הוא להיות בטוח שאהיה עמך .

וכן מצינו בגדעון שאמר לו המלאך: **הלא שלחתיך .**

ועל מה שאתה אומר: **וכי אוציא את בני ישראל ממצרים -** כלומר: באיזה טענה שאומר לפרעה ישמע אלי להוציאם ?!

בהוציאך את העם ממצרים -

אני מצווה לך עכשיו .

שתעבדו את האלהים על ההר הזה -

ותקריבו עולות.

וטענה זו תוכל לומר כי יזבחו לאלהים ויניחם ללכת. ואף ע"פ שכאן לא פירש. לבסוף מפרש: **ושמעו לקולך ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים וגו' .**

ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה .

וכן בכל פעם ופעם היה משה אומר כך לפרעה .

וכן מצינו בשמואל כשציוהו הקב"ה למשוח את דוד, אמר שמואל
להקב"ה: ושמע שאול והרגני .
והקב"ה אומר לו: עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבוח לה' באתי .
אף כאן דרך חכמה ציוה למשה: בהוציאך וגו' - 'וכן תוכל לומר לו .
מי שמפרשים עניינים אחרים אינם אלא טועים גמורים.